

**НАЦИОНАЛНА ПРОГРАМА
„ЦИФРОВА БЪЛГАРИЯ 2015”**

Съдържание

Въведение.....	3
II. Анализ на изпълнявани проекти и инициативи в областта на ИО.....	9
III. Направления за наблюдение и оценяване степента на изпълнение	31
IV. Механизъм за отчитане изпълнението на ЦПЕ.....	36
V. Управление и контрол.....	37
VI. План за действие по изпълнението.....	38
VII. Приложения	38

Въведение

Информационните и комуникационни технологии (ИКТ) и Интернет са един от основните двигатели за изграждането на конкурентоспособна икономика, основана на знанието и иновациите, за иновативно и приобщаващо осигуряване на високо качество на живот на гражданите. Политиката в областта на ИКТ се определя като секторна политика с хоризонтално действие, защото ефектите и въздействието от нейното провеждане обхващат всички социално икономически сектори.

На европейско ниво приоритетите в областта на ИКТ са очертани в ЕВРОПА 2020 — Стратегия за интелигентен, устойчив и приобщаващ растеж, имаща за цел подготовка на икономиката на ЕС за предизвикателствата на следващото десетилетие и по-конкретно в една от нейните водещи инициативи - Програмата в областта на цифровите технологии в Европа, известна като Цифровата програма на Европа (ЦПЕ)¹, която е свързана пряко с решаване на проблемите в областта на информационните технологии и Интернет.

Основната цел на Цифровата програма на Европа е да се извлекат устойчиви икономически и социални ползи от цифровия единен пазар, основан на високоскоростен и свръхвисокоскоростен интернет и оперативно съвместими приложения, като се очертае пътя за максимално оползотворяване на социалния и икономическия потенциал на ИКТ главно чрез интернет - жизнено важна среда за икономическа и обществена активност: за извършване на стопанска дейност, работа, игри, общуване и свободно себеизразяване. Успешното изпълнение на Цифровата програма ще стимулира иновациите, икономическия растеж и подобрения в ежедневието както за гражданите, така и за предприятията. По-широкото внедряване и по-ефективното използване на цифрови технологии ще позволи на Европа да се справи със своите основни проблеми и ще осигури на европейците по-добро качество на живот — например чрез подобро здравеопазване, по-безопасни и по-ефикасни транспортни решения, по-чиста околна среда, нови медийни възможности и улеснен достъп до публични услуги и културно съдържание.

От своя страна Цифровата програма на Европа определя седем взаимосвързани приоритетни стълба:

1. Динамичен цифров единен пазар
2. Оперативна съвместимост и стандарти
3. Доверие и сигурност
4. Високоскоростен и свръхвисокоскоростен достъп до интернет
5. Научни изследвания и иновации
6. Повишаване на грамотността относно цифровите технологии, на уменията за тяхното използване и на приобщаването към цифровото общество
7. Ползи от ИКТ за обществото в ЕС
8. Международни аспекти на Програмата

Като пълноправна държава-членка на Европейския съюз (ЕС), Република България има задължение да разработи национални стратегически цели, които да са съобразени с приоритетите и стратегическите цели, залегнали в програмните документи на ЕС и чието изпълнение да гарантира постигането на тези цели.

¹ *A Digital Agenda for Europe, COM(2010)245, приета от ЕК на 19 май 2010 г.*

Националната програма „Цифрова България 2015” има за цел да дефинира параметрите (мерки, отговорни институции, срокове, бюджет) за развитие на информационното общество (ИО) в България и да подпомогне изпълнението на европейските направления и задачи, описани в Цифровата програма на Европа (ЦПЕ) по отношение на социалния и икономически потенциал на информационните и комуникационни технологии (ИКТ), както и Интернет до 2015 г.

Проектът на Национална програма „Цифрова България 2015” е разработен от Подгрупа към Работна група 31 „Европа 2020” и набелязва мерките в областта на Информационното общество на българските институции, които предстоят да бъдат реализирани в краткосрочен план до 2015 г.

Поради прилагания разпределен подход в изпълнението на ИТ политиката на държавата, програмата стъпва на основно допускане, че всяко ведомство осигурява административното и финансово изпълнение на мерките по програмата, съгласно ангажиментите и отговорностите си по ЦПЕ. Възможни са и други начини на финансиране на отделни проекти като целево финансиране от държавния бюджет, финансиране по европейски програми и други.

Документът е съобразен с основни препоръки от методическите указания за стратегическо планиране в Република България², включително и реализиране на публично обсъждане с всички заинтересовани страни (университети, НПО, бизнес организации и граждани).

Настоящият документ представя стратегическите цели и направленията, съгласно ЦПЕ, за социално-икономическа структурна реформа в България с оглед изпълнение на европейските цели в процеса на развитие на информационното общество в Европа в рамките на следващите 4 години.

Документът дава насоките за развитие на информационното общество в България в законодателен, технологичен, икономически и социален план. В процеса на това развитие информационните и комуникационни технологии продължават да са двигател за повишаване на качеството на живот на всички граждани. Програмата стимулира иновациите и отразява новата роля на интернет като критична инфраструктура и жизнено важна среда за икономическа и обществена активност.

Проектът на Национална програма „Цифрова България 2015” стъпва на общопризнати принципи, изградени върху натрупания опит и знание, които трябва да подпомогнат процеса на развитие на ИО в България:

1. **Фокус върху хората.** Целесъобразността на всяка програма, проект и дейност по изграждането на ИО трябва да се оценяват по приноса и ползите, които те носят за гражданите на Република България като крайни потребители. Те трябва да са съобразени с правата на гражданите, включително правото на лична неприкосновеност.
2. **Достъпност.** Осъзнавайки социалната същност на ИО, държавата ще инвестира в услуги и дейности за гражданите, които са неизгодни в икономически аспект за отделни региони, но със силен икономически и социален потенциал в бъдеще. Тези услуги, които демонстрират реален бизнес потенциал трябва да бъдат пренастройвани на бизнес основа.

² Методология за стратегическо планиране в Република България, април 2010 г.

3. **Пълна съвместимост с политиката на Европейския съюз.** Изграждането на ИО в Република България трябва да следва изцяло правото на Европейския съюз и да бъде в съответствие с политиките на Международния съюз по далекосъобщения, Съвета на Европа и др. международни организации, като отчита националните особености и развитие на страната.
4. **Интегриране на националните ИКТ ресурси.** Повишаване на ефективността на публичните инвестиции за ИКТ ресурси на база интегриране и централизиране на данни и пълна съвместимост между изгражданите системи. От изключителна важност е въвеждането на централизиран подход на един водещ орган координиращ развитието на информационното общество.
5. **Доверие и сигурност на мрежите и информацията.** Държавата ще прилага система от норми, санкции и ресурси за осигуряване безопасност на данните и ИКТ системите. Всички усилия осъществявани в областта на ИО трябва да следват утвърдени принципи и стандарти за сигурност и да не създават предпоставки и условия за компроментиране и уязвимост на свои и чужди данни. Това включва: идентификация и автентификация, защита на данните, защита от киберпрестъпления, защита на интелектуалната собственост, защита на потребителите и др.
6. **Ефективност и ефикасност.** Развитието на ИО трябва да бъде осъществено чрез проекти, подкрепящи целите и приоритетите на държавната политика, определени на стратегическо национално, регионално и местно ниво при максимално ефективно и ефикасно използване на ограничените ресурси.
7. **Качество на електронното съдържание.** Всяка дейност, проект и инициатива, водещи до създаване на електронно съдържание, особено с национална идентичност, трябва да бъдат подкрепяни и структурирани като част от националното цифрово богатство.
8. **Сътрудничество (публично-частно партньорство).** В своите дейности държавата ще разчита на знанието, компетентността и гъвкавостта на българския ИКТ бизнес, университети и неправителствени организации за ефективно изграждане на информационното общество в България.
9. **Технологична неутралност.** Държавата трябва да прилага принципа за технологична неутралност при регулаторни действия, свързани с развитието на ИО, с оглед защитата на интересите на гражданите и потребителите.

Амбицията на националната програма е да създаде един нов механизъм на координация и действие, където развитието на ИО в България не е цел и задача на едно ведомство и вътрешна административна единица, а споделена цел на всички заинтересовани публични, академични, неправителствени, граждански и частни организации. Следвайки европейския дневен ред, програмата показва ясно в кои области трябва да бъдат съсредоточени усилията през идните години, къде следва да се ангажират в пълна степен публичният сектор, академичната общност и останалите ключови икономически участници.

Основни направления

В основата на проекта на Национална програма „Цифрова България 2015” са заложили основни направления, които са съобразени с националните цели в Националната програма за реформи, както и с насоките в Цифровата програма на Европа и са ориентирани основно към широкото прилагане и внедряване на инструментите на Информационните и комуникационни технологии и Интернет и произтичащите от това иновационни еко-системи:

- Изграждане на модерна електронна съобщителна инфраструктура и предоставяне на ефективни електронни услуги за постигане на оптимални условия за развитие на конкурентен единен цифров пазар и повишаване качеството на живот;
- Изграждане на модерно образование и високо-ефективен, научно-изследователски и развоен сектор на база най-новите технологични достижения;
- Създаване на благоприятна иновативна бизнес среда за стимулиране на предприемачеството и изграждане на високотехнологична и конкурентоспособна икономика.

Програмни цели

Програмни цели, чиято реализация ще гарантира изпълнението на представените по-горе основни направления и се препокриват напълно с областите на действие и целите, заложи в Цифровата програма на Европа (“Digital Agenda for Europe”), като са съобразени и със спецификата на бизнес средата и икономическата рамка в България:

- Осигуряване на условия за изграждане и развитие на динамичен цифров единен пазар;
- Подобряване на оперативната съвместимост и насърчаване на по-доброто използване на стандартите;
- Повишаване доверието в ИКТ чрез засилена политика за мрежова и информационна сигурност;
- Осигуряване на високоскоростен и свръхвисокоскоростен достъп до интернет;
- Увеличаване на усилията за повишаване на ефикасността на научните изследвания и иновациите и стимулиране на ИКТ иновациите чрез използване на възможностите на единния пазар;
- Преодоляване на цифровото разделение чрез повишаване на грамотността относно цифровите технологии и на уменията за тяхното използване;
- Увеличаване на ползите от ИКТ за обществото чрез засилване на ролята на ИКТ за опазването на околната среда, за гарантиране на устойчиво здравеопазване, за насърчаване на културното многообразие и създаване и разпространение на творческо съдържание, за развитие на електронно управление и за изграждане на интелигентни транспортни системи за ефикасен транспорт и подобрена мобилност;
- Международни аспекти на Програмата – насърчаване на интернационализирането на управлението на интернет и сътрудничеството в световен мащаб за запазване на стабилността на интернет въз основа на модел с участието на множество заинтересовани страни.

I. Изводи и препоръки от анализа по изпълнението на Националната програма за ускорено развитие на информационното общество 2008-2010 г. в Република България

Националната програма „Цифрова България 2015” е нов стратегически документ, който отразява водещите стратегически насоки за развитие на ИО в Европа с период на действие до 2015 г. Най-голямото предизвикателство е да се осигури бързо приемане и прилагане на мерките, които са необходими, за да се изпълнят заложените цели. Затова в началото е извършен анализ на този документ в контекста на предишните стратегически инициативи за развитие на ИО в България, акцентирайки върху системните проблеми, които биха създали пречки пред успешното изпълнение на „Цифрова България 2015”.

Националната програма за ускорено развитие на Информационното общество в Република България 2008-2010 г. имаше за цел да предложи конкретни решения, на базата на ревизираната Лисабонска стратегия и инициативата i2010, за прилагане на алтернативна национална политика насочена към създаване на благоприятна икономическа и институционална среда в подкрепа на предприемачеството, генериране на нови и по-добри работни места, постигане на устойчиво развитие и подобряване на социалния статус на населението, чрез прилагане инструментариума на информационните и комуникационни технологии. Избраните направления: ИКТ инфраструктура и сигурност; икономика и култура; общество и заетост; научни изследвания и иновации; образование и обучение и популяризиране на ИО и брандинг на ИКТ сектора, изключваха приоритетните услуги на ИО - електронно правителство и електронно здравеопазване, които се реализираха съгласно отделни планове за действие, финансово осигурени от държавния бюджет и управлявани от ресорните министерства.

Процесът на приемане на програмата показва, че предлагането на директни мерки в посока „отгоре-надолу”³ на този етап не среща необходимото междуинституционално одобрение, докато обратният процес „отдолу-нагоре” все още няма нужната институционална и ресурсна зрялост, за да се превърне във фактор при определяне на политики. В тази връзка приемането на програмата трябваше да даде по-голяма яснота и точност на цялостната координация и управление на политиката за развитие на ИО в България, включително и реализирането на ИКТ проекти, което от своя страна да повиши доверието между участниците и да създаде липсващата прозрачност и съгласуваност при реализиране на ИКТ инициативи в страната. За тази цел бе разработен и предложен като част от документа и Механизъм за добро управление на публичните разходи. Този механизъм на координирано планиране, верифициране и последващ контрол на изпълнението, предоставяше възможност за интегриране в цялостния механизъм на подготовка и приемане на Националната консолидирана бюджетна програма от Министерски съвет (МС). Механизмът даваше възможност на всички заинтересувани ведомства да инициират и участват и в разглеждането на ИКТ проекти, с което да се даде една допълнителна (решаваща) обосновка на техните проекти преди разглеждане на проекта на бюджет от Министерския съвет (МС), предоставяйки и динамична среда за комуникация с Министерството на финансите.

Без гарантиране на тези две предпоставки – финансов ресурс и механизъм за координиране на ИКТ проектите в публичната власт в условия на децентрализирано

³ Под понятието “отгоре-надолу” се разбира предлагане на документ с общонационално значение от най-високо държавно ниво

управление, Националната програма нямаше как да бъде изпълнявана и оттам оценявана като един национален стратегически документ, водещ до качествени и количествени икономически и социални ползи.

Като цяло и двете предпоставки не бяха реализирани, което води до състояние на еволюционното развитие, базирано само на пазарните сили, в противовес на проактивната публична намеса, както програмата предлагаше и при очевидна невъзможност на пазара да придвижи напред България от последните места по развитие на ИО на ниво Европейски съюз.

Въпросът как да осигурим въздействие със стратегически документ при липса на ясно заделен финансов ресурс, който да превърне идейните проекти в реалност не намери своя пазарен отговор.

Допълнително, реалното неизпълнение на Програмата поради липсата на финансиране в необходимата степен, със задача да бъде реализиран заложеният механизъм на управление, доведе до запазване на действащия модел на планиране и реализиране на политики и проекти в областта на ИО. Децентрализираната публична интервенция беше ограничена до осигуряване на ИКТ оборудване в държавната администрация и развитието на ИО е ограничено до набор от услуги на ИО в области като електронното управление, електронното здравеопазване и ИКТ в образованието в условия на силно сегментиране и като краен ефект - незадоволителни резултати от гледна точка на крайните потребители.

Един пример, ако от електронното преброяване на българските граждани през интернет, държавата е спестила 4 млн. лева по предварителна оценка, то само от интегрирането на цялостната комуникационна свързаност, ползите за държавата биха били над 10 пъти по-високи на годишна база, без да се калкулира възможността изградената и поддържана мрежа да бъде предоставяна на частни организации, при спазване на конкурентните принципи на пазара. Подобни примери за мултиплициращия ефект могат да се посочат и в областта на здравеопазването, образованието и науката, е-правителство и др.

С цел точно определяне на нуждите от промени и съсредоточаване върху въвеждането им, както и при избора на инструменти, необходими в процеса на подготовка на новата стратегическа рамка, бяха констатирани следните проблеми:

- Необходимост от подобряване координацията на усилията за развитие на ИО в публичното управление;
- Слабо взаимодействие между бизнеса, университетите и научните институти при осъществяване на НИРД в областта на ИКТ;
- Необходимост от ускоряване на процеса по изграждане на модерна и високоскоростна иновационна информационна и комуникационна инфраструктура;
- Забавяне на преодоляването на цифровото разделение в страната поради липса на благоприятна пазарна среда за предоставяне на достъпни и разходно ориентирани ИКТ продукти и услуги в отдалечени и слабо населени райони;
- Ограничени възможности за подобряване на цифровата грамотност и компетентност на гражданите и особено на хората в неравностойно положение;
- Липса на подходящо мултимедийно и образователно съдържание и създаване на среда за допълнително и продължаващо обучение през целия живот;
- Задълбочаване на проблема с недостига на висококвалифицирана работна сила във високотехнологични дейности;

- Необходимост от по-добра координация при организирането на събития популяризиращи ИО и изграждащи имиджа на българските фирми от областта на ИКТ.

Настоящото икономическо състояние в страната и основните ѝ икономически партньори, както и очертаващите се перспективи пред ИКТ пазара поставя страната пред сложен избор, коя стратегическа инициатива да подкрепи и да доведе до край. Това от своя страна предполага, че следва да се търси единно послание към ИКТ сектора и икономиката като цяло, без това да доведе до допълнителна тежест за държавния бюджет в условия на нарастваща несигурност.

Препоръки:

1. При политика на децентрализация на управлението на ИТ в България, изпълнението на обща хоризонтална политика за развитие на ИО би било възможно и ефективно само ако управлението и координацията на тази политика се издигне на най-високо държавно ниво.
2. Създаването на механизъм за прозрачно, целесъобразно, ефективно и ефикасно използване на публичните разходи за реализация на програми и проекти с принос за развитието на ИКТ и ИО е от приоритетно значение.

Механизмът може да се базира на Методика за наблюдение и оценка на подготовката, изпълнението и въздействието на ИКТ проекти или проекти с ИКТ компоненти, изпълнявани или от държавните институции или от публично частни партньорства, които получават финансиране от държавния бюджет и/или фондовете на ЕС и на Методически указания за подготовка на такива проекти, предназначени за крайните бенефициенти.

3. Във връзка с наблюдавания остър дефицит на ИКТ кадри в България и в частност в държавната администрация (ДА), е необходимо провеждането на специална политика за привличане и задържане на ИКТ специалисти в ДА, включително и използването на нови механизми на заплащане и мотивация.
4. Държавната политика за иновативно ориентирана икономика трябва да се изнесе върху проектна основа ангажираща всички възможни източници на съфинансиране, което от своя страна ще засили твърде слабите и съвсем недостатъчни пазарни механизми за иновативно развитие.
5. Подписване на Меморандум за разбирателство с НСИ за проследяване на важни индикатори за състоянието на ИКТ сектора, с цел провеждане на адекватна държавна политика за ИКТ и ИО.

II. Анализ на изпълнявани проекти и инициативи в областта на ИО

Стратегически документи и действаща нормативна рамка

През последните две години в България бяха разработени или са в процес на разработване редица стратегически и програмни документи, свързани с политиката в областта на ИКТ, съобразени с приоритетите и стратегическите цели, залегнали в програмните документи на ЕС и чието изпълнение да гарантира постигането на тези цели.

Национална програма за реформи

В плана за действие на Националната програма за реформи на Р.България (2012-2020) са заложили конкретни мерки свързани с широкото внедряване и използване на ИКТ които биха могли да бъдат групирани по приоритети, като

- Развитие на електронното здравеопазване

- Развитие на електронното управление
- Развитие на широколентовия достъп
- Насърчаване на инвестициите, създаващи нови работни места във високотехнологични производства и услуги базирани на знания (образование, здравеопазване, НИРД, ИКТ и др.)
- ИКТ за енергийна ефективност
- ИКТ за усъвършенстване на образователната система

Други стратегически програмни документи, които имат сечение с политиката в областта на ИКТ са:

Национална стратегия за научните изследвания 2020,

която дефинира ИКТ като един от трите основни приоритета, в които ще се подкрепят научните изследвания и технологичното развитие. Другите два са технологии, свързани със здравето и еко и енергоспестяващи технологии и също включват ИКТ. В съответствие с Цифровата програма за Европа, основен акцент се поставя върху подкрепата за научни изследвания и технологично развитие в областите: изследователска ИКТ инфраструктура, е-правителство, он-лайн здравеопазване, умни домове, цифрови умения, сигурност в киберпространството.

Иновационна стратегия на Р. България,

Иновационната стратегия, допълнена през 2006 г., би трябвало да бъде актуализирана съобразно хоризонт 2020 г. Към МИЕТ е създадена тематична работна група, която със съдействието на консултантите от Световната банка започва разработването на Стратегия за интелигентна специализация, реферираща към иновациите. Понастоящем се подготвя проект на Закон за иновациите, който трябва да създаде нормативните предпоставки за насърчаване на иновациите, които са основен приоритет в стратегическите планови документи на ЕС. Предвижда се създаването на държавно предприятие „Български фонд за иновации”, който да осигури финансова подкрепа за иновации в съответствие с държавната политика в тази област.

Национална стратегия за развитие на широколентовия достъп

Разработени са Актуализирана и допълнена Национална стратегия за развитие на широколентовия достъп и Национален оперативен план за изпълнението ѝ. Те определят нови средносрочни и дългосрочни стратегически цели, съобразени с новите по-високи изисквания и цели, заложи в Цифровата програма на Европа, която определя най-новите тенденции в тази област. Актуализираната стратегия е тематично насочена в най-голяма степен към четвъртия приоритет на Цифровата програма за Европа, свързан с осигуряване на бърз и свръх-бърз интернет на всички граждани на Европейския съюз. Двата документа са преминали обществено обсъждане и междуведомствено съгласуване и предстои тяхното внасяне в Съвета за развитие към Министерски съвет.

В съответствие с Предварителните условия по Анекс IV към проекта на Регламент за определяне на общоприложими разпоредби за фондовете, обхванати от Общата стратегическа рамка, българската страна има ангажимент да разработи до края на 2013 г. Национална програма за развитие на широколентови мрежи за достъп от следващо поколение (NGA).

Обща стратегия за развитие на електронното управление 2011-2015г.,

приета през декември 2010 г. Чрез основните приоритети на стратегията се актуализира общата посока на развитие на електронното управление в страната. Изведените мерки ще доведат до ускореното му внедряване и интеграция с общоевропейската система за

електронно управление. Електронното управление е и ефективна анти-кризисна мярка. Основните цели заложи в стратегията са:

- Да се сведат до минимум некоординираните и спорадични действия във връзка с изграждане на електронното правителство;
- Създаване на условия за повсеместно прилагане на ИКТ в държавните администрации, извършващо се паралелно с осъществяването на организационни промени и придобиването на нови знания с цел подобряване на обществените услуги и демократичните процеси както и улесняване създаването и провеждането на държавната политика за постигането на;
- Модернизация на държавната администрация;
- Изграждане на информационно общество водещо до икономическия растеж и повишаване качеството на живот на гражданите;
- Създаване на модел на електронното правителство, отчитайки спецификата на публичния сектор като цяло.

ИКТ са широко признати като основен фактор, който прави иновациите и формирането на информационното общество възможни. Една четвърт от ръста на БВП в ЕС се създава в ИКТ сектора, а инвестициите и иновациите в ИКТ допринасят за повишаване на производителността в ЕС с 45%.

Напредъкът, който се наблюдава в областта на ИКТ у нас през последните години е незадоволителен. България все още е далеч от средните показатели на Европейския съюз за достъп до високоскоростна инфраструктура и услуги, а се наблюдава и изоставане по отношение на индексите за развитие на информационното общество и иновациите.

Министерството на транспорта, информационните технологии и съобщенията, както и Изпълнителна агенция „Електронни съобщителни мрежи и информационни системи”, второстепенен разпоредител с бюджетни кредити към министерството, са основните институции на изпълнителната власт, ангажирани с провеждане на държавната политика в областта на информационните технологии и съобщенията. Усилията на двете институции са насочени основно към разработване на необходимата нормативна база с цел осигуряване на ефективна среда за развитие на комуникационния бизнес, изграждане и поддържане модерна електронна съобщителна инфраструктура за нуждите на публичната администрация и електронното правителство, гъвкаво управление на радиочестотния спектър за стимулиране развитието на мобилната свързаност, разработване и предоставяне на електронни административни услуги на бизнеса и населението в рамките на електронното управление, осигуряване на висока степен на оперативна съвместимост и на мрежова и информационна сигурност.

В изпълнение на основните приоритети, изброените по-горе, са извършени дейности по подготовка и реализиране на редица произтичащи мерки, като информацията за тях е подадена от представителите на ведомствата в подгрупата.

1. Укрепване на единния пазар на електронно съобщителни услуги

Основна цел на политиката в областта на електронните съобщения в Република България е да се създадат необходимите условия за развитие на сектора, като се: осигури възможност на потребителите, да извличат максимална полза що се отнася до избора, цената и качеството на електронните съобщителни услуги; предотврати нарушаването или ограничаването на конкуренцията в сектора, включително при преноса на съдържание; насърчат инвестициите и стимулирането на иновациите; осигури ефикасното ползване и

ефективното управление на ограничените ресурси.

В края на 2011 г. България реализира един от първостепенните приоритети залегнали в Цифровия дневен ред за Европа, като изменената регулаторна рамка 2009 на ЕС в областта на електронните съобщения, беше въведена в националното законодателство, посредством Закон за изменение и допълнение на Закона за електронните съобщения, който е в сила от 29 декември 2011 г.

Тъй като единният пазар изисква сходни регулаторни проблеми да получат съответно сходно решение в отделните държави-членки, Европейската комисия ще приоритизира прилагането на общоевропейски насоки относно основните регулаторни концепции за правилата за електронни съобщения, като се обърне специално внимание на правилата за роуминга.

С приемането на Регламент 531/2012 на Европейския парламент и на Съвета от 13 юни 2012 г. в сила от 1 юли 2012г. относно роуминга в обществени мобилни съобщителни мрежи се въвежда съчетание от структурни решения, насочени както към търсенето, така и към предлагането на пазара за роуминг, а именно постепенно намаляване на актуалните тавани на цените на дребно за гласови повиквания и текстови съобщения, включително, въвеждане на таван на цените на дребно за мобилен пренос на данни.

За укрепването на единния пазар Европейската комисия ще разчита и на новосъздадения Орган на европейските регулатори в областта на електронните съобщения за премахване на пречките, които възпрепятстват европейските предприятия и граждани да използват в максимална степен трансгранични електронни съобщителни услуги.

Подобреното хармонизиране на националните номерационни режими на ниво ЕС би могло да подпомогне европейските производители и търговци на дребно, като даде възможност за услуги по продажбата и за отговаряне на запитвания на клиенти на единен общоевропейски номер, докато по-доброто функциониране на общественополezni номера (например номер 116, използван за горещи линии за изчезнали деца) ще облагодетелства гражданите. Република България е въвела всички изисквания на ЕК за използването на тези номерационни обхвати. Очакват се предложения на ЕК за включване на нови общоевропейски номера, които да покриват важни обществени сфери.

Понастоящем европейските електронни съобщителни пазари се характеризират с национални, а не с общоевропейски схеми за номерация, лицензиране и разпределение на радиочестотния спектър.

Основните насоки, по които ще се работи през следващите години за изпълнение на целите, залегнали в Цифровия дневен ред за Европа, отнасящи се до електронните съобщения са:

Ефективно използване на ограничените ресурси

Другият основен приоритет за реализиране целите на Цифровия дневен ред за Европа е свързан с по-голяма координация при използването на радиочестотния спектър и, когато е необходимо, хармонизиране на радиочестотните ленти, за да се реализират икономии от мащаба на пазарите на оборудване и услуги.

Основният инструмент, чрез който ще се търси постигането на тази цел е Програмата за европейска политика в областта на радиочестотния спектър, която установява политическите насоки и цели за стратегическо планиране и хармонизиране на използването на радиочестотния спектър. Програмата за европейска политика в областта на радиочестотния спектър ще постави началото на процеса за определяне на начините, по които използването на радиочестотния спектър може да допринесе за целите на ЕС и за оптимизиране на социалните, икономическите и екологичните ползи. Програмата се основава на регулаторните принципи за електронни съобщения на ЕС и на Решение №

676/2002/ЕО за радиочестотния спектър, потвърждава принципите, които следва да се прилагат при всички видове използване на радиочестотния спектър, установява целите за инициативи на ЕС и изброява действията, които следва да се предприемат.

Развитие на модерна електронна съобщителна инфраструктура

Развитието на открит и конкурентен пазар за електронни съобщителни услуги, в значителна степен зависи от възможностите и условията за изграждане на нови и надграждане на вече съществуващи електронни съобщителни инфраструктури. Това е един от основните проблеми пред участниците на пазара, особено там, където електронните съобщителни мрежи трудно могат да бъдат дублирани поради значителния размер на инвестициите, които трябва да бъдат вложени.

Определянето на ясни правила за изграждане и ползване на мрежовата инфраструктура дава правна сигурност за развитие на съществуващите или при изграждането на нови мрежи по справедлив, ефективен и съобразен с околната среда начин. Съвместното ползване на съоръжения е фактор за понижаване на разходите на предприятията за инфраструктурни дейности, особено при мрежи за достъп от следващо поколение, както и за развитие на конкуренцията. Основен приоритет е продължаване на работата по актуализиране на подзаконовата нормативна уредба с цел създаване на максимално облекчени условия за изграждане на електронна съобщителна инфраструктура и намаляване на разходите за строителните работи, в т.ч. преодоляване на фрагментацията в националното законодателство и постигане на хармонизация с останалите закони, в чийто предмет попадат публичните инфраструктури, отново с цел насърчаване на съвместното ползване.

Изграждане на доверие в цифровите технологии

В съвременното общество гражданите на Европейския съюз се ползват от редица права, които са от голямо значение при работа в цифрова среда, като например, свобода на изразяване и право на информация, защита на личните данни и на неприкосновеността на личния живот, както и права за изискване на прозрачност, за ползване на универсални телефонни услуги и за гарантиране минимално качество на услугите.

Липсата на доверие в електронните съобщения може сериозно да попречи на развитието на европейската цифрова икономика. С извършвания понастоящем общ преглед на регулаторната рамка на ЕС за защита на данните се цели да се модернизират всички съответни правни инструменти, за да се отговори на предизвикателствата на глобализацията и да се създадат технологично неутрални начини за повишаване на доверието чрез укрепване на правата на гражданите.

Част от общата рамка за защита на личните данни в ЕС за сектора на електронните съобщения е Директива 2002/58/ЕО относно обработката на лични данни и защита на правото на неприкосновеност, изменена с Директива 2009/136/ЕО. Разпоредбите на Директивата, относно обработката на лични данни и защита на правото на неприкосновеност са въведени в националното законодателство в приетия в края на 2011 г. Закон за изменение и допълнение на Закона за електронните съобщения. Очаква се ЕК да направи общ преглед на рамката за защита на личните данни в ЕС в посока на нейното модернизиране и в средата на 2012 г. да излезе със законодателно предложение в тази посока.

Защита интересите на крайните потребители на електронни съобщителни услуги

Защитата интересите на гражданите в сектора на електронните съобщения е основна тема както на национално, така и на европейско ниво. Всички граждани трябва да имат възможност за достъп до универсална услуга, защита в отношенията с доставчиците, механизми за извънсъдебно решаване на спорове (разглеждане на жалби, медиация,

помирителни комисии и др.), високо ниво на защита на личните данни и неприкосновеност, прозрачност на тарифите и на условията за ползване на обществените електронни съобщителни услуги, обръщане на особено внимание на потребностите на специфични социални групи и по-конкретно, на хората с увреждания.

В това отношение разпоредбите на ревизираната регулаторна рамка на ЕС в областта на електронните съобщения бяха допълнително засилени на национално ниво, посредством приетия в края на 2011 г. Закон за изменение и допълнение на Закона за електронните съобщения. Предвидени са допълнителни изисквания, отразяващи спецификата на търговските отношения при предоставяне – ползване на електронни съобщителни услуги. Завишена е отговорността на държавните органи, националните общи и секторни регулаторни органи и предприятия, предоставящи електронни съобщителни услуги за осигуряване на условията, необходими за защитата на интересите на крайните потребители на електронни съобщителни услуги. Насочени са усилия към създаване на структури за извънсъдебно решаване на потребителски спорове в сектора на електронните съобщения чрез използване на следните способности: медиация и помирение .

Осигуряването за хората с увреждания на равнопоставен достъп до съвременни информационни и комуникационни технологии, включително до равнопоставен избор на услуги е в съответствие с регулаторна рамка за електронни съобщителни мрежи и услуги на ЕС, стратегическите документи на Европейската комисия, заключения на Съвета на ЕС и Конвенцията на ООН за правата на хората с увреждания. Приоритетите следва да се прецизират в зависимост от категориите увреждания, включително възрастов признак и конкретните потребности.

Опазване на околната среда и намаляване на емисиите на парникови газове

Нарастващото проникване и използване на ИКТ, комбинирано с разпространението на „винаги включени” (always-on) IP-базирани мрежи и услуги поражда редица въпроси за взаимодействието им с околната среда и влиянието, което й оказват. ИКТ има потенциал да окаже положителен ефект върху околната среда, доколкото към настоящия момент секторът има дял от около 2.0 до 2.5 % в отделяните парникови емисии.

Има много начини, по които ИКТ могат пряко или косвено да съдействат за насърчаване на постигането на екологични цели. Част от тези начини са свързани с посредничество, законодателни мерки и икономически стимули.

Едно от основните направления, чрез което секторът може да въздейства за опазването на околната среда и намаляване на отделянето на вредни емисии в атмосферата е чрез повишаване енергийната ефективност на продуктите и намаляване на консумацията на енергия, чрез създаването на т. нар. „по-интелигентни” продукти, които сами контролират енергията която разходват, като я разпределят в зависимост от натовареността на работа.

2. Хармонизиране на радиочестотния спектър на Република България в съответствие с изискванията на европейското законодателство

През 2008 г., на основание отпуснатите към бюджета на Министерството на отбраната (МО) целеви финансови средства с Постановления на Министерския съвет за изпълнението на държавния бюджет на Република България за 2008 г. №15/01.02.2008 г. (Обн.,ДВ,бр.16/2008) и №261/27.10.2008 г.(Обн., ДВ,бр.95/2008 г.), МО стартира дейности свързани с изпълнение на задълженията на Република България по хармонизиране на радиочестотния спектър с изискванията на европейското законодателство. В резултат на тези дейности през 2010 г. МО освободи заетите радиочестотни ленти необходими за изпълнение на I етап на Плана за въвеждане на цифрово наземно телевизионно радиоразпръскване (DVB-T/2008), а в края на 2011 г. декларира пред Министерството на

транспорта, информационните технологии и съобщенията (МТИТС) и Комисията за регулиране на съобщенията (КРС), че всички радиочестотни ленти, предвидени за изпълнение на Стратегия за въвеждане на универсални мобилни далекосъобщителни системи (UMTS), са свободни.

Поради спряно целево финансиране, пред МО все още стоят за решаване въпросите свързани с освобождаване на радиочестотен спектър. Тези въпроси са приоритизирани, както следва:

- **Приоритет № 1** – Проект за реконструкция и електрификация на железопътна линия Пловдив-Свиленград (GSM-R) – освобождаване на радиочестотни ленти 876-880 MHz и 921-925 MHz;
- **Приоритет № 2** – Въвеждане на наземно цифрово телевизионно радиоразпръскване в Република България (DVB-T) – освобождаване на телевизионни канали 22, 23, 25, 36-38, 43-47. Планира се освобождаването на каналите да се извърши приоритетно по зони на обслужване, а впоследствие и на територията на цялата страна;
- **Приоритет № 3** – „Цифров дивидент“ – освобождаване на радиочестотна лента 790-862 MHz.

За изпълнение на тези дейности от МО, са изготвени и съответните финансови разчети, разпределени по години в периода от 2012 г. до 2016 г. включително.

Във връзка с това и предвид настоящите икономически условия не може да се конкретизира развитието на процеса във времето, по отношение на финансирането на освобождаването на горепосочения радиочестотен ресурс от МО, а оттам и изпълнението на задълженията по хармонизиране на радиочестотния спектър на Република България в съответствие с изискванията на европейското законодателство.

3. Високоскоростен и свръхвисокоскоростен достъп до интернет ⁴

Гарантирано покритие с широколентов достъп с повишаващи се скорости

Проведените изследвания на състоянието на широколентовия достъп в Република България, както и европейските индекси и анализи за развитието на сектора са еднозначни, че страната ни изостава от другите държави-членки на ЕС, както по отношение на свързаност и приложение на технологиите от страна на бизнеса и гражданите, така и по отношение на ползваемостта. В България проникването (разпространението) на широколентов достъп е значително по-ниско от средния показател за ЕС, като това в най-голяма степен се дължи на състоянието в отдалечените, слабо-населените и селските райони, където често липсва широколентова инфраструктура.

Нивото на **проникване** на широколентов достъп у нас към м. януари 2012 г. е 17.6% спрямо 15.1% за същия период на предходната година (съгласно годишния доклад на КРС за 2011 г.), при 27.7 % средно ниво за ЕС, като са отчетени брой фиксирани абонатни линии на 100 жители.

През последните 20 години сериозни миграционни процеси обезлюдиха големи райони на страната (Северозападен, Североизточен), в това число погранични, планински и преобладаващо селски райони. Ограничените икономически възможности в тези райони, респективно ниските финансови и покупателни възможности на населението в тях, както и слабото познаване на възможностите на ИТ и интернет, и произтичащото от това слабо и ограничено потенциално потребление на електронни услуги не позволява на предприятията

⁴ COM(2010)245 Програма в областта на цифровите технологии за Европа , т.2.4

в сектора на електронните съобщения да приложат бизнес мотивиран модел за изграждане на инфраструктура за широколентов достъп.

Невъзможността пазарните сили да осигурят широколентови услуги своевременно, на достъпни цени, на всички граждани независимо от географското им местоположение на територията на страната, обуславя необходимостта от държавна намеса за отслабване на цифровото разделение, за да се защити обществения интерес.

Стимулиране на разгръщането на мрежи за достъп от следващо поколение

В последните стратегически и програмни документи на ЕС основен приоритет в периода до 2020 г. е изграждането на мрежите за широколентов достъп от ново поколение (NGA), които да отговорят на изискванията на новите, конвергентни електронни услуги като видео телефония, телемедицина и др., с цел удовлетворяване потребностите на населението и бизнеса.

Един от основните приоритети в актуализираната Национална стратегия за развитие на широколентовия достъп е до 2015 г. да се извърши поетапна подготовка за надграждане и модернизиране на съществуващите широколентови инфраструктури, както и изграждане на нови NGA мрежи с цел постепенното и поетапно постигане на дългосрочните стратегически цели на България в съответствие със стратегическите документи на ЕС с времеви хоризонт 2020 г.

Само 8,5 % от широколентовите линии в Европейския съюз осигуряват скорости между 30 Mb/s , докато за България този показател надвишава 29 %. Това до голяма степен се дължи на факта, че делът на наследените остарели инфраструктури е твърде малък, и голяма част от новоизградените фиксирани широколентови линии са по технологията **FTTx** на база оптични влакна. Това позволява на България да бъде сред страните в ЕС с много добри позиции в областта на свръх-високоскоростния широколентов достъп и създава добра основа за предстоящото широко разгръщане на **NGA мрежите**.

Съгласно Предварителните условия по Анекс IV към проекта на Регламент за определяне на общоприложими разпоредби за Европейските фондове, обхванати от Общата стратегическа рамка, до края на 2013 г., българската страна има ангажимент да разработи нарочен Национален план за развитие на **NGA мрежите** в България в рамките на следващия програмен период 2014-2020 г.

Това ще се постигне чрез съгласувани политически, регулаторни, икономически и други мерки на всички институции, ангажирани в процеса.

Отворен и неутрален интернет

България следва да се съобрази с новите програмни документи на Комисията относно отворения и неутрален характер на интернет, които гарантират правата на потребителите за достъп и разпространение на информация онлайн и осигуряват прозрачност относно управлението на трафика.

В изпълнение на изброените насоки бе извършено следното:

- Разработена е актуализирана и надградена Национална стратегия за развитие на широколентов достъп до 2015 г. с препратки до 2020 г. и Национален оперативен план за изпълнение на заложените стратегически цели, като документите са преминали обществено обсъждане и междуведомствено съгласуване;
- В Националния оперативен план са заложили следните мерки и дейности, които да подпомогнат процеса:

- Проучване на ситуацията с инвестиционния процес в областта на ширококолентовия достъп в България, прецизиране на пречките и проблемите пред него и изготвяне на предложения за нормативни и процедурни промени;
- Проучване на инвестиционните намерения на предприятията в сектора на електронните съобщения с цел консолидиране на тяхните позиции в съответствие с националните стратегически цели и създаване на единен модел за поетапно постигане на заложените стратегически цели;
- Разработване на иновативни финансови инструменти за целите на инвестиционния процес в областта на ширококолентовия достъп и предоставяне на електронни услуги;
- Анализ на добрите чужди практики на ПЧП при инвестиции в ширококолентов достъп и изготвяне на предложение за прилагане на ефективни модели в България;
- Провеждане на дейности за популяризиране на процеса на изпълнение на Националната стратегия за ширококолентов достъп и Националния оперативен план (семинари, брошури и др.);
- Проучване и съгласуване на регионалните планове за развитие в областта на ширококолентовия достъп с националните стратегически цели;
- Разработване на референтен модел за реализиране на проекти от регионалните и местни власти за изграждане на ширококолентови електронни съобщителни инфраструктури и информационни центрове;
- Разработване на насоки за прилагане на държавна помощ при реализиране на проекти от регионалните и местни власти за изграждане на ширококолентови съобщителни инфраструктури.
- Интегрирани са Националната мрежа на държавна администрация (НМДА) и Електронната съобщителна мрежа (ЕСМ), поддържана и управлявана от ИА "ЕСМИС" и е създадена Единна електронна съобщителна мрежа (ЕЕСМ).
- Извършена е подготовка за реализиране на инвестиционен проект за изграждане на ширококолентови връзки към градските периферии и по-слабо урбанизираните територии и селски райони като е проведено прединвестиционно проучване.
- Тече процедура за нотификация за прилагане на държавна помощ в рамките на инвестиционния проект.

Бяха подготвени и стартирани следните инвестиционни инициативи:

1.) Широколентов достъп в отдалечени, слабо населени райони.

С цел подобряване на нивото на проникване на ширококолентовия достъп до интернет за страната и преодоляване на цифровото разделение на населението в отдалечените, слабо-населени, селски райони бе планирана инвестиционна инициатива за изграждане на ширококолентова инфраструктура в тези райони с прилагане на държавна помощ, като се използва финансиране по линия на **Оперативна програма „Регионално развитие”**, Приоритетна ос: Регионална и местна достъпност, Операция 2.2 - Информационни и комуникационни мрежи и услуги. Финансовият ресурс за тази операция е на стойност 39 147 764,20 лева, от които 33 275 599,76 лева са европейско финансиране, а националното съфинансиране е в размер на 15 % (5 872 164,43 лева). Бе разработена концепция за реализиране на инвестиционната инициатива, която бе обсъждана и съгласувана с оторизираните служби на Европейската комисия -

Бе подготвено и реализирано Прединвестиционно проучване, финансирано от Министерството на земеделието и храните с финансов ресурс от „Техническа помощ” към Програмата за развитие на селските райони, и насочено към изследване състоянието на интернет на територията на страната с фокус към отдалечените, селски райони. В рамките на проведеното Прединвестиционно проучване бе оценено състоянието с предоставяне на Интернет и електронни услуги в тези райони, наличието на широколентова инфраструктура в тях и възможността за ползването на елементи от нея за нуждите на проекта, като бе изготвена карта, бе оценено потенциалното потребление на интернет и електронни услуги от населението и бизнеса в тези райони. Направения Анализ Разходи и Ползи позволи да бъдат оценени икономическите и финансови параметри на инвестиционния проект. С получените резултати ИА ”ЕСМИС” като директен бенефициент предостави формуляр за кандидатстване пред Управляващия орган на ОП ”Регионално развитие” и подготвя Нотификация за държавна помощ за Европейската комисия. В рамките на тази инвестиционна инициатива ще бъде реализирано и зградено на високоскоростна оптична Етернет свързаност на общинските центрове към ЕСМ, до достигане на разширена опорна свързаност между всички централни и териториални органи на изпълнителна власт и местните органи на управление

2.) Интеграция на държавните мрежи.

Планирано е финансиране в рамките на бюджета на МТИТС за изпълнение на инвестиционен проект за интеграция на НМДА и ЕСМ, и създаване на единна електронна съобщителна мрежа. Бе извършен анализ на телекомуникационната инфраструктура на ИА ЕСМИС, възможностите за интеграция с мрежите на други държавни структури и са очертани перспективите за развитието ѝ. С решение на Министерския съвет №196/08.07.2011 г. бе взето решение за създаване на единна електронна съобщителна мрежа (ЕЕСМ) на държавната администрация и за нуждите на националната сигурност. Сключен е договор № 61/2011 г. за проектиране и изпълнение на технологично интегриране на електронната съобщителна мрежа (ЕСМ) и националната мрежа на държавната администрация (НМДА). С изпълнение на договора се осигурява изграждане на единна електронна съобщителна мрежа (ЕЕСМ), като за държавните ведомства се запазват услугите и се подобряват способите за предоставянето им.

4.Електронно управление

Правителството на Република България определя ускореното развитие на електронното управление (е-управление) като един от основните си приоритети. Електронното управление включва постоянна актуализация на нормативната и технологична рамка, в която оперира администрацията, за постигане на пълно изпълнение на поставените цели, по-рационално използване на публичните средства и по-високо качество на предлаганите услуги.

Приетата с Решение № 958 на Министерския съвет от 29.12.2010 г. „Обща стратегия за електронно управление на Република България 2011 – 2015 г.” е един от основните документи, определящи пътя за изпълнение на програмата на правителството. Нейната основна цел е да очертае рамката на всички текущи и нови дейности в областта на електронното управление. В нея са залегнали цели и мерки в съответствие с редица европейски стратегически документи като Министерската декларация от Малмьо 2009 г., Стратегията „ЕС 2020”, Европейският план за действие за електронно управление през периода 2011 - 2015 г., Европейска стратегия за оперативна съвместимост (ЕСОС), Европейска рамка за оперативна съвместимост (ЕРОС).

Настоящата програма „Цифрова България 2015” ще използва постигнатите вече резултати по проекти, финансирани от националния бюджет и от Оперативна програма „Административен капацитет”. За разработката и внедряването на централните системи на електронното управление, описани в Закона за електронно управление, от националния

бюджет са изразходвани над 15 млн. лева. Тези системи са разработени и внедрени в рамките на приключилите проекти Интеграционна система на електронното правителство (ИСЕП) и Интегрирано административно обслужване и предоставяне на публични услуги (ИАОПУ) от закритото Министерство на държавната администрация и административна реформа. Те включват единната среда за обмен на електронни документи (ЕСОЕД), единния портал на електронното правителство и регистрите за оперативна съвместимост (РОС).

Комисията за регулиране на съобщенията (КРС) в изпълнение на договор №А09-31-114-С/12.06.2009г. с Управляващия орган на Оперативна програма „Административен капацитет” (ОПАК) реализира проект „Развитие на информационна система „Лицензиране и регистри” на КРС, във връзка с разработване на приложно програмно осигуряване за уведомявателната, разрешителната, лицензионната и регистрационна дейности с цел предоставяне на комплексни административни услуги по електронен път на гражданите и бизнеса”, финансиран от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд.

Системата „Лицензи и регистри”, чрез която КРС предлага 39 електронни услуги на своя портал, е включена в каталога „Добри практики” по ОПАК. Отличната оценка, дадена от ОПАК за проекта на КРС, се дължи на постигнатото максимално улеснение на достъпа на гражданите и бизнеса до комплексните административни услуги по електронен път, свързани с уведомявателната, разрешителната, лицензионната и регистрационна дейности на регулатора.”

В момента МТИТС изпълнява три проекта по ОПАК: „Развитие на административното обслужване по електронен път”, „Подобряване обслужването на гражданите и бизнеса в МТИТС чрез развитие на електронното управление в областта на пространствените данни и услуги” и „Подобряване на административното обслужване на потребителите чрез надграждане на централните системи на електронното правителство”. Основната целева група, към която са насочени проектите, са всички администрации на централно ниво, предоставящи най-много услуги на гражданите и бизнеса. Отчитайки необходимостта от повишаване на ефективността и ефикасността на всички нива в администрацията и нарастващите очаквания на гражданите и бизнеса за по-качествени административни услуги, дейностите по проектите са насочени към развитие на електронното управление и електронните услуги чрез разработване, усъвършенстване и интегриране на оперативно съвместими информационни системи, осъществяващи обмен на данни между различни звена в централната администрация.

Друга важна целева група, към която са насочени резултатите от проектите са потребителите на административни услуги – граждани, бизнес и самата администрация.

Цитираните проекти имат за цел да идентифицират първичните администратори на данни и техните услуги, да реализират вътрешноадминистративни електронни услуги на ключовите регистри в държавата, вписвайки всичките информационни обекти в РОС, разработката и реализацията на референтни архитектури на централна, общинска администрация и на електронното управление като цяло. Успешното им изпълнение до голяма степен ще гарантира изграждането на базовия информационния модел на България. Някои от разработените по проектите модели, указания, инструкции и т.н. ще бъдат пилотно въведени в една или повече централни администрации с оглед тестване на тяхната практическа приложимост. След доказване на практическата приложимост, тези модели, инструкции, указания ще бъдат въведени като добра практика в останалите централни администрации чрез управленския и контролен механизъм, предвиден в Общата стратегия за електронното управление в Р България 2011 – 2015 г.

Също така, ще бъдат оползотворени и възможностите, които предоставя Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси”. Към момента, по програмата се изпълняват общо 12 процедури за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ, насочени към по-ускорено внедряване на ИКТ в работата на администрацията в системите на Министерството на труда и социалната политика и Министерството на здравеопазването в процеса на предоставяне на услуги на гражданите и бизнеса. Пример за това са схема

„Изграждане на интегрирана информационна система на МТСП” с бюджет от 15 646 640 лева и схема „Национална здравно-информационна система” с бюджет от 9 974 733 лева.

Използването на добри практики от други държави членки на ЕС ще допринесе за разпространение на техния положителен опит за повишаване качеството на административното обслужване. Въвеждането на анализирани добри практики ще се извърши като се отчитат съответните национални специфики.

В хода на изпълнение на програма „Цифрова България 2015” ще бъдат гарантирани достъпа и участието на всички заинтересовани страни, имащи отношение към развитието на електронното управление, посредством съгласуваност на действията, общи действия, работни групи по прилагане на определени мерки. МТИТС ще осъществява тясно сътрудничество с ведомствата, имащи ключова роля по прилагането на съответните политики на национално ниво: Министерство на вътрешните работи (МВР), Главна дирекция „Гражданска регистрация и административно обслужване” (ГРАО) към Министерство на регионалното развитие и благоустройството (МРРБ). Министерство на икономиката, енергетиката и туризма (МИЕТ) и др.

5. Подобряване на транспортната свързаност и достъпа до пазари

През 2006 г. бе направен междинен преглед на **Бялата книга**, озаглавен **„Нека Европа продължава да се движи – устойчива мобилност за континента ни”**, който предлага изчерпателен и цялостен подход към транспортната политика. Европейската политика за устойчива мобилност трябва да се гради на един по-широк спектър от политически инструменти, постигащи преминаването към по-екологични режими там, където е възможно, особено при дългите разстояния, в градските зони или натоварените коридори. В документа се препоръчва да се насърчава инвестирането в нови или подобрени **интелигентни инфраструктури, така че да бъде подобрена достъпността и да бъде намалена натовареността**. Подчертано е, че транспортните системи на ЕС трябва да осигуряват високо ниво на мобилност за хората и бизнеса в границите на Общността; защита на околната среда, трудовата заетост, гражданите и пътниците; иновации в подкрепа на мобилността; изграждане на международни връзки.

Министерството на транспорта, информационните технологии и съобщенията, като институция, която изготвя политиките и насоките в транспортния сектор, следи европейските тенденции в развитието на интелигентните транспортни системи (ИТС) и се стреми да спомага за изпълнението на краткосрочните и средносрочни цели за насърчаване на внедряването на ИТС в България. ИТС са ключов инструмент за ефективното използване на съществуващата инфраструктура и за постигането на по-ефикасен, по-безопасен, по-сигурен и по-екологично чист транспорт, като по този начин допринасят за развитие на устойчива мобилност за гражданите и за икономиката.

Автомобилен транспорт и интелигентни транспортни системи

Основна цел на европейската транспортна политика е изграждането на устойчива транспортна система, отговаряща на икономическите и социални нужди на обществото и благоприятстваща по-нататъшното изграждане на интегрирана и конкурентоспособна Европа. По-добрата интеграция между видовете транспорт, постигната чрез ускоряване разработването и внедряването на иновативни технологични решения, ще допринесе за подобряване на общата ефективност на транспортната система.

В изпълнение на целите на тази политика Европейската комисия създаде **План за действие за разгръщане на интелигентните транспортни системи в Европа** и внесе Предложение за Директива за установяване на рамката за внедряване на интелигентните

транспортни системи в областта на автомобилния транспорт и взаимодействие с останалите видове транспорт.

Първият документ е основополагащ и има за цел да ускори и координира внедряването на интелигентните транспортни системи в автомобилния транспорт, включително и взаимодействието му с другите видове транспорт. Очертани са шест приоритетни области с определен набор от конкретни действия и ясен график за извършването им:

- Оптимално използване на данните за пътищата, движението и пътуванията;
- Непрекъснатост на свързаните с ИТС услуги по управление на движението и товарните превози по европейските транспортни коридори и в градските агломерации;
- Безопасност и сигурност по пътищата;
- Интегриране на превозното средство в транспортната инфраструктура;
- Сигурност и защита на данните и свързани с отговорностите въпроси;
- Сътрудничество и координация в ЕС във връзка с ИТС.

Целта на Директивата е да осигури координирано внедряване на приложения за ИТС и хармонизирани трансгранични услуги за информация за движението по пътищата и за пътуванията, както и за управление на движението. Внедряването на ИТС в страните-членки трябва да се основава на ключови принципи като: общоексплоатационна ефективност, разходна ефективност, географска непрекъснатост и оперативна съвместимост, степен на зрялост.

Като първа стъпка са предприети действия по създаването на междуведомствена работна група по транспонирането на Директивата. Като втора стъпка трябва да бъде създадена постоянно действаща структура като държавно-обществена консултативна комисия или национален съвет по внедряването и прилагането ИТС по примера на други държави-членки на ЕС, като например Швеция. В тази структура трябва да вземат участие представители на публичния и частния сектор, които имат отношение към тематиката.

За другите видове транспорт, макар правната рамка да е друга, работата по изграждане на интелигентните транспортни системи (ИТС) е в значително по-напреднала фаза.

При **гражданското въздухоплаване** разработването и изграждането на **Система за управление на въздушното движение (SESAR)** е разделено на 3 (три) фази. Първата фаза е приключила през 2008 г. и в нея е разработена първоначална версия на Генерален план за автоматизирано управление на въздушния трафик. През втората фаза, в периода 2008-2013 г., се разработват нова генерация технологични системи, компоненти и съответните оперативни процедури. През третата фаза, в периода 2014-2020 г., автоматизираната система и съответната инфраструктура ще бъдат цялостно изградени.

В **железопътния транспорт** през 2008 г. са разработени **Национален план на Република България за внедряване на Европейската система за управление на железопътното движение (ERTMS)**, като елемент на подсистема „Контрол, управление и сигнализация” и **Национален план на Република България за внедряване на техническата спецификация за оперативна съвместимост за подсистема „Експлоатация и управление на трафика” на Трансевропейската конвенционална железопътна система**. В рамките на ОП „Транспорт” 2007 – 2013 г. се изпълнява проект „Изготвяне на стратегия за внедряване на технически спецификации за оперативна съвместимост за конвенционалната железопътна система в Република България”. Предстои стартирането на дейностите по разработването на стратегия и планове за поетапно внедряване на техническата спецификация за оперативна съвместимост за подсистемата

„Телематични приложения за превоз на товари” (TAF-TSI) на Трансевропейската конвенционална железопътна система.

Във **вътрешноводния транспорт** стартира проектът **„Създаване на речна информационна система в българския участък на река Дунав (BULRIS)”**. Изпълнението е планирано да се извърши на три фази, финансирани по ОПТ по ос 4 – „Подобряване на условията за корабоплаване по морските и вътрешноводните пътища”. В края на август 2011 г. успешно преминаха последните тестове за локална работоспособност на подсистемите по обектите в източната част на река Дунав.

Индикативен бюджет на проекта – 42 250 000 лева, от които 35,4 млн. лева безвъзмездна финансова помощ. Източници на финансиране: Европейски фонд за регионално развитие и национално съфинансиране.. Средствата са заявени, планирани и осигурени.

По отношение на **морския транспорт** за осигуряване на безопасно корабоплаване в България е изградена **„Система за управление на корабния трафик и информационно обслужване на корабоплаването (VTMIS)”** (Vessel Traffic Management and Information System). Изграждането на системата е разделено на три фази. Първите две са изпълнени. Третата фаза на проекта ще се реализира по линия на Приоритетна ос 4 на ОПТ в периода до 2013 г.

Индикативен бюджет на третата фаза – 39 120 000 лева, от които 32,66 млн. лева безвъзмездна финансова помощ, Източници на финансиране: Европейски фонд за регионално развитие и национално съфинансиране. Средствата са заявени, планирани и осигурени.

С национално финансиране е завършена българската част от европейския проект SafeSeaNet за обмен на информация между страните-членки и така България стана част от европейската система за морска безопасност.

От месец ноември 2007 г. е въведена в експлоатация информационна система за контрол на замърсяването от корабоплаване (VTOPIS), а от декември 2007 г. България е включена в сателитна система за мониторинг на морските пространства на крайбрежните държави от Европейския съюз – CleanSeaNet.

6. Проект на Закон за иновациите

Министерството на икономиката, енергетиката и туризма (МИЕТ)⁵ е подготвило проект на Закон за иновациите, чрез който ще бъде регламентирано осъществяването на координацията и сътрудничеството между заинтересованите страни при разработване и провеждане на държавната политика в областта на иновациите. Законът е заложен в законодателната програма на правителството за 2012.

Проектът предвижда създаването на Съвет по иновации, като експертно-консултативно звено и „Български фонд за иновации”, към министъра на икономиката, енергетиката и туризма. Основният предмет на дейност на фонда включва:

1. реализира мерки за подпомагане и насърчаване на иновациите, включени в плана за действие:
 - финансира програми и проекти за насърчаване на иновационните дейности, съгласно националната иновационна стратегия;

⁵ Министерството на икономиката, енергетиката и туризма е водещо ведомство при провеждане на националната иновационна политика в изпълнение на ангажиментите на Република България по стратегия „Европа 2020” и нейната основна инициатива „Съюз за иновации”.

- финансира иновационни проекти на конкурсен принцип по национални и международни програми;
- 2. спомага за формирането на благоприятна среда за иновационни дейности, чрез прилагането на съответни мерки;
- 3. оказва методическа помощ на кандидатстващите по програми и проекти управлявани от фонда.

Финансирането на проекти се осъществява на база на утвърдени от министъра на икономиката, енергетиката и туризма конкурсни процедури, съгласно одобрената годишна програма за дейността на фонда.

Чрез финансирането на програми и проекти се насърчават:

1. сътрудничество на предприятията с изследователските организации за практическа реализация на резултатите от проучванията и изследванията;
2. изобретателите;
3. реализация на международни проекти;
4. участието на предприятията и други субекти на иновационната система в Рамковите и други програми на ЕС;
5. иновационните дейности в предприятията;
6. международни консорциуми, работещи в сферата на иновациите;
7. създаването и развитието на научно-технологични паркове, технологични центрове и др. иновационна инфраструктура;
8. въвеждането на продуктови, процесни, маркетингови и организационни иновации, въвеждането на продукти на информационно-комуникационните технологии, демонстрационни проекти и др.;
9. развитието на човешкия ресурс в предприятията за извършване на изследвания, развитие, внедряване, пазарна реализация на нови продукти, процеси и услуги.

Финансовите средства необходими за стимулиране на иновациите се осигуряват от субсидии от държавния бюджет, средства от Структурните и Кохезионен фондове и от други източници, европейски и национални програми съгласно приоритетите, определени в иновационната стратегия.

Очакваните резултати са свързани основно с нарастване на иновационната активност на бизнеса, което включва:

- ускоряване внедряването на продуктови, процесни, маркетингови и организационни иновации;
- повишаване на разходите на бизнеса за изследователска и развойна дейност до две трети от общото финансиране на научноизследователската и развойна дейност, и иновациите до 2020 година;
- увеличаване на броя на персонала, зает с научноизследователска и развойна дейност и иновации, и развитие на пазара на труда на висококвалифицирани кадри;
- пълноценно използване на създадено в страната ново технологично знание чрез формите за технологичен трансфер;
- повишаване на взаимодействието в рамките на националната иновационна система;

- стимулиране на участието на български организации във финансови инструменти на ЕС, свързани с научно-изследователска и развойна дейност и иновации, което способства за привличането на значителни финансови средства в българската икономика.

Индикаторите за изпълнение са:

Наименование на индикаторите	Отчетни данни за период (ако има такива)	Прогнозирани целеви стойности по уточнен план	Прогнозирани целеви стойности до края на настоящата бюджетна година 2011	Прогнозирани целеви стойности за следващата бюджетна година - 2012	Прогнозирани целеви стойности за следващата бюджетна година – 2013	Прогнозирани целеви стойности за следващата бюджетна година – 2014
1	2	3	4	5	6	7
1. Дял на иновативните предприятия, %*	23,9 (2008)	0	-	29	-	35
2. Разходи за НИРД на бизнес сектора, хил. лв.*	212 107 (2010)	0	250 000	287 000	331 000	380 000
3. Разходи за НИРД на държавния сектор, хил. лв.*	157 132 (2010)	0	199 000	238 800	286 560	343 872
4. Персонал, зает с НИРД, в бизнес сектора, брой в еквивалент на пълна заетост*	2778 (2010)	0	2700	3000	3500	4000
5. Персонал, зает във високотехнологични сектори *	9467 (2009)	0	9467	10 000	11 200	12 100
6. Брой заявки за патент, брой**	260 (2010)	0	260	265	280	295
7. Брой издадени патенти, брой**	116 (2010)	0	110	115	130	140
8. Брой предприятия, получили подкрепа по	-	0	0	60	110	130

проекти за грантово финансиране към ДПБФИ						
---	--	--	--	--	--	--

7. Постигане на европейско качество на образованието

Стартирали са следните дейности:

- Закупуване на софтуерни лицензи за системата на образованието и науката;
- Разработване на електронни уроци по основните учебни предмети 1-12 клас;
- Внедрена система за управление и контрол на процеса на въвеждане на ИКТ в образованието;
- Сертифициране на учители за ИКТ умения;
- Свързани училища с високоскоростен интернет достъп и осигуряване на свързаност с пан-европейското образователно пространство.

Заявените и неосигурени дейности, са както следва:

№	Изискване	Описание на изискването	Основание за изискването	Период за изпълнение	Необходими средства
1	Изграждане на инфраструктура	Въвеждането на иновативни образователни технологии ще доведе до повишаване на изискванията за обслужване на учители, ученици и родители. Изграждане на трайна оптична свързаност на национално ниво между МОМН и регионалните инспекторати чрез агрегиране със съществуващи държавни мрежи (ЕСМИС).	Приемане на нова Стратегия за въвеждане на ИКТ в образованието 2012-15.	2012 -2015	750 000 лв.
2	Изграждане на инфраструктура	Безжична интернет свързаност до всяка учебна стая в училище. През първата година ще бъдат включени до 150 пилотни училища.	Приемане на нова Стратегия за въвеждане на ИКТ в образованието 2012-15.	2012 -2015	1 000 000 лв.

Необходимите средства за финансово осигуряване на мерките и дейностите по Националната програма „Цифрова България 2015“ (отговорност на МОМН) са в рамките на предвидените средства в Закона за държавния бюджет за 2012 г. и на одобрената с Решение № 298/2012 на Министерския съвет тригодишна бюджетна прогноза за периода 2013-2015 г.

8. Въвеждане на трансгранични електронни услуги в областта на околната среда по - специално чрез усъвършенствани сензорни мрежи

Електронните услуги в областта на околната среда представляват част от услугите на електронното управление. Изпълнителната агенция по околна среда (ИАОС) към МОСВ, като Национален координатор за мрежата на Европейската агенция по околна среда (ЕАОС), има ангажимент да предоставя навременна, целенасочена, подходяща и достоверна информация за околната среда с цел прилагане на политиката в тази област и повишаване информираността на обществото.

През 2008 г. Европейската комисия (ЕК) прие Съобщение, с което предлага да се подобрят, модернизират и рационализират съществуващите информационни системи посредством въвеждането на Обща информационна система за околната среда на ЕС (SEIS). Въвеждането на SEIS се опира на вече положените в европейски мащаб усилия за създаване на информационни системи за околната среда, като чрез нея те трябва да бъдат интегрирани в една обща система за обмен на данни. Тези системи се използват в подкрепа на докладите на държавите-членки относно осъществяването на общностното законодателство в областта на околната среда, а неотдавна и в помощ на различни системи от индикатори при разработване на установените политики от ЕС и държавите-членки. Въпреки това днес се сблъскваме с нови предизвикателства, свързани най-вече с адаптирането към климатичните промени, спиране обедняването на биологичното разнообразие и управлението на природните ресурси, които изискват от нас да използваме още по-ефективно наличната информация. Неотдавнашният опит с горските пожари, наводненията и засушаванията подчертава търсенето на точна, бърза и лесно достъпна информация за околната среда.

Принципите, на които се основава Общата информационна система за околната среда са следните:

- информацията трябва да се управлява възможно най-близо до нейния източник;
- информацията трябва да се събира еднократно и да се обменя с другите участници с различни цели;
- информацията трябва да бъде непосредствено достъпна за обществените органи и да им позволява да изпълняват с лекота техните законови задължения, свързани с докладването на данни;
- информацията трябва да бъде на разположение на крайните потребители, най-вече за обществените органи от всички нива, от местно до европейско, за да им позволи да дават навременна оценка за състоянието на околната среда и ефективността на техните политики, и за да разработват нови политики;
- информацията също трябва да бъде достъпна и за крайните потребители, както обществени органи, така и граждани, за да правят сравнения на съответната географска скала (напр. страни, градове, водосборни басейни) и да участват пълноценно в разработването и осъществяването на политиката за околната среда;
- информацията трябва да бъде изцяло достъпна за широката публика, след като надлежно са преценени подходящото равнище на натрупване и съответните ограничения предвид поверителността, и на национално ниво на съответния национален език или езици; както и

- обменът и обработването на информацията трябва да бъдат подпомогнати с общи, свободни за използване и с отворен код софтуерни продукти.

Развитието на SEIS е насочено в три основни направления: 1) оптимизиране на нормативните изисквания; 2) изграждане на инфраструктура за данни и информация и 3) създаване на инфраструктури за мониторинг (включително сензори) и протоколи.

Съгласно Закона за опазване на околната среда Националната система за мониторинг на околната среда (НСМОС) се администрира от Министерството на околната среда и водите и методически се ръководи от Изпълнителната агенция по околна среда (ИАОС). За информационното обезпечаване на мониторинговите програми е разработена и се поддържа Национална автоматизирана система за мониторинг на околната среда (НАСМОС), която обхваща всички компоненти на околната среда – атмосферен въздух, води, почви, горски екосистеми и биологично разнообразие, както и фактори на въздействие върху тях, като емисии на вредни и опасни вещества във въздуха и водите, генериране и третиране на отпадъци, шумово замърсяване, въздействия от йонизиращи лъчения. Подсистемите на НАСМОС и публичните регистри са изградени във висока степен в съответствие с изискванията на националното законодателство. Изградена е напълно функционираща Национална система за инвентаризацията на емисиите на парникови газове, което е безусловна предпоставка за извършването на европейската и на международната търговия с емисии на парникови газове. НАСМОС се нуждае от непрекъснато обновяване и привеждане в съответствие с настъпилите промени в околната среда, както и нарастващите изисквания от европейското и националното законодателство.

Въвеждането на трансгранични електронни услуги в областта на околната среда по-специално чрез усъвършенствани сензорни мрежи е в процес на изпълнение. Оперативните цели и мерките за тяхното изпълнение са:

1. Първата стъпка за въвеждане на Общата информационна система за околна среда е подготовката на План за нейното прилагане (т.нар. Implementation plan). Чрез наличието на политически ангажимент за прилагане на посочените по-горе принципи на SEIS се изпраща ясно послание към голям брой участници, вътре и извън правителствената сфера. Решаващ етап от осъществяването на SEIS е осъвременяването на законовите разпоредби относно начина, по който се предоставя на разположение необходимата информация за околната среда.

За постигането на тази цел е необходимо да се очертаят приоритетите и да се усъвършенства координацията и планирането на взаимно свързаните дейности на отговорните институции в Европейския съюз по прилагането на SEIS. Отговорна институция за подготовката на Плана за прилагане на SEIS е Европейската комисия, като в сформираните работни групи участват експерти от МОСВ и ИАОС. Срокът за разработване на плана е края на 2012 г.

2. Втора оперативна цел е внедряване на съвместим със SEIS механизъм за автоматичен обмен на информация за състоянието на околната среда между европейските и националните институции. Мерките и дейностите за постигането ѝ са:

- 2.1. Подбор на необходимите за обмен екологични индикатори в рамките на сформирана от Европейската агенция по околна среда (ЕАОС) работна група;
- 2.2. Разработване и инсталиране на необходимите софтуерни продукти в уеб сървърите на отговорните институции, като за България такава институция е ИАОС;
- 2.3. Въвеждане и обмен на информацията за състоянието на околната среда чрез внедрените софтуерни продукти.

3. Трета оперативна цел е модернизирани на настоящите информационни системи в сферата на околната среда със системи, основаващи се на достъпа, обмена и оперативната съвместимост. За целта е необходимо:

3.1. Доразвиване на инфраструктурата за пространствени данни в сектора на околната среда съгласно прилагането на правилата на Директивата INSPIRE, което ще се превърне в гръбнака на SEIS;

3.2. Използване на приложения и услуги, свързани с дистанционен и наземен мониторинг и наблюдение на околната среда, като се използват данни от Глобалния мониторинг на околната среда и сигурност (ГМОСС);

3.3. Подобряване на сайта на ИАОС като портал за предоставяне на навременна и приложима информация за околната среда.

Крайният срок за изпълнение на целта е 2020 г., като индикатор за нейното изпълнение е наличието на качествени и достъпни данни, които да задоволяват нуждите за прилагане на политиката на ЕС в сферата на околната среда.

Източници на финансиране за постигане на целта са: финансова помощ от Общността чрез Рамкови програми за изследвания, Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство и Норвежката програма за сътрудничество, LIFE+, Рамковата програма за конкурентоспособност и иновации (ПКИ) и структурни фондове. Постигането ѝ ще зависи също и от разпределянето на подходящи фондове от националните и местни бюджети, за осъществяване на необходимите действия.

9. Транспониране на Директивата за ДДС, осигуряваща равнопоставеност на електронните фактури спрямо хартиените

Дейността „Да транспонира до 2013 г. Директивата за ДДС, осигуряваща равнопоставеност на електронните фактури спрямо хартиените” от водещата инициатива „Цифрова програма на Европа” предвижда държавите-членки да транспонират в националните си законодателства до 2013 г. измененията на Директива 2006/112/ЕО на Съвета от 28.11.2006 г. относно общата система на данъка върху добавената стойност (Директивата за ДДС), осигуряваща равнопоставеност на електронните фактури спрямо тези на хартиен носител. Правилата за електронното издаване на фактури, предвидени първоначално в Директивата за ДДС са транспонирани в чл. 114, ал. 6 от Закона за данък върху добавената стойност, който предвижда, че издадените фактури могат да бъдат изпращани на хартиен носител или по електронен път. Получените по електронен път фактури се приемат, когато получателят е потвърдил получаването им, при условие, че са гарантирани автентичността на произхода и ненарушеността на съдържанието по един от следните начини:

- чрез квалифициран електронен подпис по смисъла на Закона за електронния документ и електронния подпис, или
- чрез електронен обмен на данни, или
- по друг начин, гарантиращ автентичността на произхода и ненарушеността на съдържанието.

В така цитираната част от националното законодателство не са отразени последните нововъведения в Директивата за ДДС, направени с Директива 2010/45/ЕС на Съвета за изменение на Директива 2006/112/ЕО относно общата система на данъка върху добавената стойност по отношение на правилата за фактуриране. Член 2 от Директива 2010/45/ЕС

предвижда, че същата следва да бъде транспонирана от Държавите членки до 31.12.2012 г. като заложените в нея разпоредби да влязат в сила от 01.01.2013 г.

Във връзка с тези нови изисквания на европейското законодателство в областта на ДДС, Генерална дирекция „Данъчно облагане и митнически съюз” на Европейската комисия е предприела действия по допълнително разясняване на начините, по които следва да бъдат транспонирани новите правила с цел улесняване на разбирането и бъдещото им прилагане от страна на икономическите оператори. За целта, Генерална дирекция „Данъчно облагане и митнически съюз” е съставила т. нар. „обяснителни бележки” по прилагане на някои от разпоредбите на Директива 2010/45/ЕС.

Националните действия за транспонирането на изискванията на Директива 2010/45/ЕС на Съвета за изменение на Директива 2006/112/ЕО относно общата система на данъка върху добавената стойност по отношение на правилата за фактуриране, ще бъдат изготвени в рамките на 2012 г. с оглед на въвеждането на изискванията на Директивата в националния правен ред до 31.12.2012 г.

По отношение на финансирането на дейностите, осигуряващи равнопоставеност на електронните фактури спрямо хартиените, на този етап няма предвидени целеви средства по централния бюджет като мярката не е обсъждана и при съставянето на проектозакона за държавния бюджет за 2012 г. В тази връзка е необходимо да се уточни, че разпоредбите на тази директива имат за цел улесняване на издаването и съхранението на електронни фактури от страна на икономическите оператори, което означава, че за българската страна не възникват преки бюджетни последици. В случай, че след транспонирането на директивата възникне необходимост от финансиране на определени дейности от страна на първостепенни и/или второстепенни разпоредители с бюджетни кредити, то те ще трябва да осигурят средства в рамките на одобрените им годишни бюджети.

10. Единна геоинформационна система

Във връзка със създаването на единна геоинформационна система, обслужваща всички дейности свързани с геопространствените данни в Агенцията по геодезия, картография и кадастър (АГКК)⁶, които да се приведат в съответствие с изискванията на международните стандарти за създаване и обмен на геопространствена информация се предвижда интеграция на:

- съществуващата информационна система на кадастъра и имотния регистър, която поддържа и съхранява кадастралната информация и чрез нея се предоставят услуги за гражданите, дружествата, общините и ведомствата;
- информационна система за специализирани данни на обектите по Закона за устройство на черноморското крайбрежие (ЗУЧК), която да осигурява данни за границите на охранителните зони "А" и "Б", както и описание на характеристиките на обектите по ЗУЧК (плажове, дюни, острови, крайбрежни езера, брегоукрепителни и брегозащитни съоръжения, и т.н.). Данните за границите на охранителните зони и данните за обектите по ЗУЧК надграждат информационната система на кадастъра, а специализираните данни се предоставят комбинирано с кадастралните данни за недвижимите имоти.

⁶ Агенция по геодезия, картография и кадастър (АГКК) е държавен орган, който създава, поддържа и предоставя геодезическата, картографска и кадастрална информация в Р България, както и осигурява достъп до тези пространствени данни и предоставя услуги, свързани с тях. Също така АГКК следва да създава метаданни за масивите от пространствени данни, както и да осигурява на гражданите на едно място кадастрална информация за недвижимите имоти в населените места, в земеделските земи, горите и другите видове територии и да управлява и регистрира поземлената собственост.⁴

- информационна система за специализирани геопространствени данни - служи за обединяване на съществуващата и създадена цифрова база данни (над 115 000 геодезически точки, 10 500 репери, 50 000 картографски материали и 18 000 кадастрални и регулационни материали), обработка, визуализация, съобразно новите технологии и стандарти и неговото интегриране със съществуващите системи и приложения в АГКК за предоставяне на комплексни електронни услуги.
- геопортал на АГКК, посредством който агенцията да изпълни част от ангажиментите на България по директивата на ЕС INSPIRE. Порталът ще бъде единна точка, от която гражданите и институциите ще имат достъп до информацията в АГКК съгласно ясни стандарти и форми при търсенето ѝ.

Общият бюджет за реализиране на планираните ИТ дейности за периода се оценява на около 30 млн. лева, като размерът на необходимите средства е получен в резултат на анализ на необходимите ресурси за разработка на отделните модули на геоинформационната система, закупуване на специализирани софтуерни лицензи, закупуване на хардуерно оборудване и осигуряване резервираност на данните и на свързаност между отделните точки на системата. Същевременно следва да се отбележи, че бюджетът на АГКК е изключително редуциран, въпреки направеното планиране и обосновка на необходимостта от бюджетно финансиране, което излага на значителен риск изпълнението на ИТ дейностите в Агенцията.

Към настоящия момент АГКК изпълнява проект за разработване на електронни услуги, финансиран по Оперативна програма „Административен капацитет”, като е подала и проектно предложение за финансиране по същата програма на допълнително развитие на информационната система за осигуряване изпълнението на ангажиментите на АГКК по Закона за геодезията и картографията и Закона за устройството на черноморското крайбрежие. Същевременно се търсят и други възможности за финансиране на ИТ дейности от структурните фондове и рамковите програми на ЕС.

11. Безопасност на децата онлайн

Съгласно Закона за закрила на детето и Правилника за неговото прилагане, към Държавната агенция за закрила на детето (ДАЗД) функционира **Национална телефонна линия за информиране, консултиране и помощ на деца**. Националната телефонна линия за деца ползва хармонизиран европейски номер 116 111, предоставя безплатни за обаждашите се денонощни услуги и е с национално покритие. Тя цели да предложи консултиране, информиране и помощ за деца по широк спектър от проблеми, включително и проблемите на онлайн безопасността. Целеви групи на линията са децата, родителите, специалистите, работещи с деца, както и всички граждани, които искат да сигнализират за дете в риск или да получат консултация във връзка с проблемите на децата.

Държавната агенция за закрила на детето поддържа и електронна страница на НТЛД 116 111, която предоставя информация, включително и за онлайн безопасността.

Поддържането на НТЛД 116 111 и специализираната електронна страница е в рамките на бюджета на Държавна агенция за закрила на детето.

В България функционира **гореща линия за безопасен Интернет**, която е създадена през 2005 г. по проект, подкрепен от Европейската комисия в рамките на програмата „Безопасен Интернет” – <http://web112.net>

През месец април 2011 г. стартира и **Българската линия за онлайн безопасност** (БЛОБ), която предоставя консултации на деца и родители по проблеми в Интернет по телефон, електронна поща и скайп. Краткият телефонен номер на БЛОБ е 124 123. Финансирането е чрез Европейската програма Safer Internet. Българската линия за онлайн

безопасност се поддържа от Асоциация „Родители” като част от националния център за безопасен интернет. Работата на линията е финансово обезпечена до 2014 г.

Изводи от анализа:

1. Генерирането на необходимата критична маса (ИКТ инфраструктура и услуги), позволяваща ускореното развитие на ИО и по-бързото достигане до европейските цели не може да бъде осъществено единствено с усилията на частния сектор и добрата регулаторна база. Затова се налага и финансова намеса на държавата.
2. Постигането на желаните крайни резултати и тяхната устойчивост, както и осигуряването на процеса на мониторинг могат да бъдат затруднени, ако инструментите на политиката, като набор от ИКТ мерки и дейности, заложи в различни национални стратегически документи останат финансово неосигурени.
3. Основен проблем пред политиката за развитие на ИО в България остава действащият децентрализиран подход на публично управление на услугите на ИО и информационните технологии, което не генерира положителни икономически и социални ефекти. Прилагането на централизирано ИТ управление в държавата не би отнело правата на местните общности, независимите органи и организациите упражняващи публични функции да взимат самостоятелни решения относно реализацията на проекти с ИТ компонента.

III. Направления в които ще бъде наблюдавано и оценявано изпълнението на ЦПЕ

За основа са използвани основните направления, залегнали в Цифровата програма за Европа, както и посочените мерки и дейности, предвидени за изпълнение на всяко от направленията, представляващи ангажимент на Европейската комисия или на съответните институции на страните-членки на ЕК.

1. Динамичен цифров единен пазар

- 1.1 Премахване на пречките за достъп до съдържание
 - 1.2 Опростяване на онлайн транзакциите и на трансграничните сделки
 - 1.3 Изграждане на доверие в цифровите технологии
 - 1.4 Укрепване на единния пазар на електронни съобщения
-

2. Оперативна съвместимост и стандарти

- 2.1 Подобро установяване на стандарти в областта на ИКТ
 - 2.2 Насърчаване на по-доброто използване на стандартите
 - 2.3 Подобрена оперативна съвместимост чрез координация
-

3. Доверие и сигурност

4. Високоскоростен и свръх високоскоростен достъп до интернет

-
- 4.1 Гарантирано покритие с широколентов достъп с повишаващи се скорости
 - 4.2 Стимулиране на разгръщането на мрежи за достъп от следващо поколение
 - 4.3 Отворен и неутрален интернет
-

5. Научни изследвания и иновации

- 5.1 Увеличаване на усилията и ефикасността
 - 5.2 Стимулиране на ИКТ иновациите чрез използване на единния пазар
 - 5.3 Промишлени инициативи за отворени иновации
-

6. Повишаване на грамотността относно цифровите технологии, на уменията за тяхното използване и на приобщаването към цифровото общество

- 6.1 Грамотност относно цифровите технологии и умения за тяхното използване
 - 6.2 Приобщаващи цифрови услуги
-

7. Ползи от ИКТ за обществото в ЕС

- 7.1 ИКТ за околна среда
 - 7.2 Устойчиво здравеопазване и основаваща се на ИКТ подкрепа за достоен и самостоятелен начин на живот
 - 7.3 Насърчаване на културното многообразие и на творческото съдържание
 - 7.4 Електронно управление
 - 7.5 Интелигентни транспортни системи за ефикасен транспорт и подобрена мобилност
-

8. Международни аспекти на Програмата

Преки ангажименти на държавите-членки на Европейския съюз

Държавите-членки (ДЧ) на ЕС имат задължения по изпълнението на следните конкретни задачи, но и ангажимент по всички останали, които се управляват от Европейската комисия:

Област на действие 1. Динамичен цифров единен пазар

Мярка 1.2 Опростяване на онлайн транзакциите и на трансграничните сделки

Задача и No	Описание
9	Бързо и съгласувано ДЧ да приложат основните директиви в подкрепа на цифровия единен пазар, включително Директивата за услугите

10	Бързо и съгласувано ДЧ да приложат основните директиви в подкрепа на цифровия единен пазар, включително Директивата за нелоялни търговски практики
11	Бързо и съгласувано ДЧ да приложат основните директиви в подкрепа на цифровия единен пазар, включително ревизираната през 2009 г. Регулаторната рамка на ЕС в областта на електронните съобщения
13	ДЧ да транспонират до 2013 г. Директивата за ДДС , осигуряваща равнопоставеност на електронните фактури спрямо хартиените

Област на действие 2. Оперативна съвместимост и стандарти

Мярка 2.1 Подобрено установяване на стандарти в областта на ИКТ

Мярка 2.2 Насърчаване на по-доброто използване на стандартите

Мярка 2.3 Подобрена оперативна съвместимост чрез координация

Задач и No	Описание
25	ДЧ да приложат Европейската рамка за оперативна съвместимост на национално ниво до 2013 г.
27	ДЧ да изпълнят до 2013 г. ангажиментите си относно оперативната съвместимост и стандартите, поети в декларациите от Малмьо и Гранада

Област на действие 3. Доверие и сигурност

Задач и No	Описание
34	ДЧ следва да създадат до 2012 г. добре функционираща мрежа на национално ниво от екипи за незабавно реагиране при компютърни инциденти, обхващаща цяла Европа
35	ДЧ в сътрудничество с Комисията да осъществят през 2010 г. симулиране на широко мащабни атаки и да изпробват стратегии за ограничаване на последствията
42	ДЧ до 2013 г. да въведат изцяло в действие горещи линии за съобщаване на обидно или вредно онлайн съдържание , да организират кампании за повишаване на информираността относно безопасността на деца в онлайн пространството, да предложат обучение по онлайн безопасност в училищата и да насърчават доставчиците на онлайн услуги да прилагат мерки за саморегулиране във връзка с онлайн безопасността на децата
43	ДЧ като започнат през 2010 г., до 2012 г. да изградят или пригледат национални платформи за сигнализиране към платформата на Европол по киберпрестъпност

Област на действие 4. Високоскоростен и свръх високоскоростен достъп до интернет

Мярка 4.1 Гарантирано покритие с широколентов достъп с повишаващи се скорости

Мярка 4.2 Стимулиране на разгръщането на мрежи за достъп от следващо поколение

Мярка 4.3 Отворен и неутрален интернет

Задача и No	Описание
47	ДЧ да разработят и въведат в действие до 2012 г. национални планове за широколентов достъп , които отговарят на определените в „Европа 2020“ цели относно покритието, скоростта и внедряването, като използват публично финансиране в съответствие с правилата на ЕС за конкуренцията и за държавните помощи. Комисията ще докладва ежегодно относно напредъка като част от управлението на Програмата в областта на цифровите технологии.
48	ДЧ да вземат мерки, включително правни разпоредби, за улесняване на инвестициите в широколентова инфраструктура , като например гарантиране на систематичното включване на потенциални инвеститори в гражданското строителство, уреждане на права на преминаване, картографиране на наличните пасивни инфраструктури, подходящи за окабеляване, и модернизиране на съответното вътрешно окабеляване на сградите.
49	ДЧ да използват в пълен размер средствата от структурните фондове и фондовете за развитие на селските райони , които вече са заделени за инвестиции в ИКТ инфраструктури и услуги .
50	ДЧ да изпълняват Програмата за европейската политика в областта на радиочестотния спектър , така че да гарантират координираното разпределение на спектъра, необходимо за постигане до 2020 г. на целта за 100 % покритие с достъп със скорост 30 Mbps до интернет, и Препоръката за мрежи за достъп от следващо поколение.

Област на действие 5. Научни изследвания и иновации

Мярка 5.1 Увеличаване на усилията и ефикасността

Мярка 5.2 Стимулиране на ИКТ иновациите чрез използване на единния пазар

Мярка 5.3 Промишлени инициативи за отворени иновации

Задача и No	Описание
56	ДЧ до 2020 г. да удвоят годишните общи публични разходи за научноизследователска и развойна дейност по ИКТ от 5,5 милиарда EUR на 11 милиарда EUR (включително средствата по програми на ЕС) по начини, които да доведат до еквивалентно нарастване на разходите на частния сектор от 35 милиарда EUR на 70 милиарда EUR.
57	ДЧ да се включат в широкомащабни пилотни проекти за изпробване и разработване на иновативни и оперативно съвместими решения в области от обществен интерес, финансирани чрез Програмата за конкурентоспособност и иновации (ПКИ) .

Област на действие 6. Повишаване на грамотността относно цифровите технологии, на уменията за тяхното използване и на приобщаването към цифровото общество

Мярка 6.1 Грамотност относно цифровите технологии и умения за тяхното използване

Мярка 6.2 Приобщаващи цифрови услуги

Задач и No	Описание
66	ЕК ще спомогне в сътрудничество с държавите-членки и съответните заинтересовани страни за изготвяне до 2012 г. на меморандум за разбирателство относно достъпа на хора с увреждания до цифрови технологии в съответствие с Конвенцията на ООН
67	ДЧ да започнат от 2011 г. прилагането на дългосрочни политики за електронни умения и цифрова грамотност и да въведат съответни стимули за МСП и групите в неравностойно положение
68	ДЧ да приложат до 2011 г. съдържащите се в регулаторната рамка за далекосъобщенията разпоредби в полза на хората с увреждания.
69	ДЧ да приложат до 2011 г. съдържащите се в Директивата за аудио-визуалните медийни услуги разпоредби в полза на хората с увреждания.
70	ДЧ да отредят водеща роля на електронното обучение в националната политика за модернизация на образованието и обучението, включително в учебните програми, оценяването на резултатите от обучението и професионалното развитие на преподавателите

Област на действие 7. Ползи от ИКТ за обществото в ЕС

Мярка 7.1 ИКТ за околна среда

Задач и No	Описание
75	ДЧ да се споразумеят до края на 2011 г. относно общите допълнителни функционални възможности на интелигентните уреди за отчитане на консумацията
76	ДЧ да включат до 2012 г. спецификации за разходите за целия жизнен цикъл (а не само за първоначалните разходи за закупуване) за всички обществени поръчки за осветителни инсталации

Мярка 7.4 Електронно управление

Задач и No	Описание
91	ДЧ да направят услугите на електронното управление напълно оперативно съвместими , като преодолеят организационните, техническите или семантичните пречки и осигурят функционирането им по протокола IPv6.
92	ДЧ да гарантират, че единичните звена за контакт функционират като напълно развити центрове за електронно управление отвъд изискванията и областите, обхванати от Директивата за услугите
93	ДЧ да се споразумеят до 2011 г. относно общ списък на основни трансгранични публични услуги , които отговарят на добре определени потребности даващи

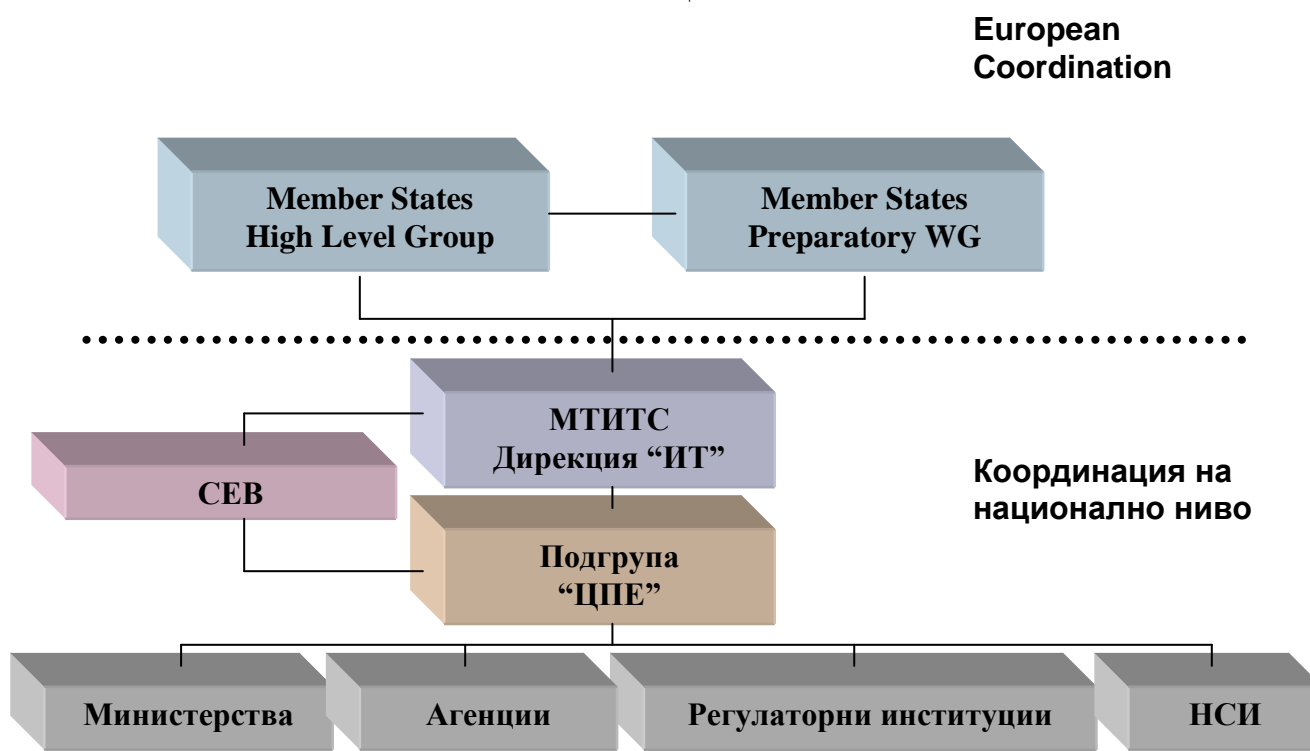
	възможност на предприемачи да започнат и да извършват стопанска дейност навсякъде в Европа независимо от първоначалното им местонахождение и позволяващи на гражданите да учат, работят, пребивават и излязат в пенсия навсякъде в Европейския съюз. Тези основни услуги следва да са на разположение онлайн не по-късно от 2015 г.
--	---

Мярка 7.5 Интелигентни транспортни системи за ефикасен транспорт и подобрена мобилност

Задача и No	Описание
98	ДЧ да изпълнят своите задължения по плана за изграждане на Европейската система за управление на железопътния транспорт (ERTMS) особено по отношение на линиите, които трябва да бъдат оборудвани до 2015 г.

Действията по изпълнението на тези задачи са разработени от всяко водещо ведомство и са представени в т. VI. План за действие по изпълнението.

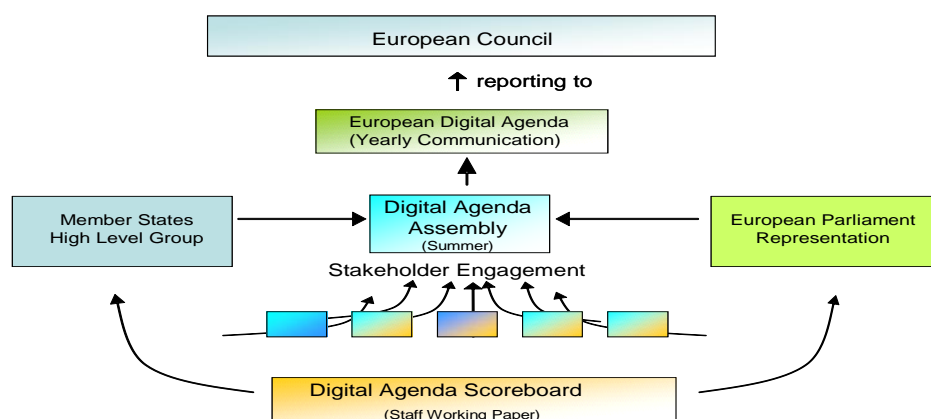
IV. Механизъм за отчитане изпълнението на ЦПЕ

Политиката за развитие на ИО е хоризонтална и е споделена цел в държавата, която в условията на децентрализирано управление на ИТ изисква добре работещ координационен механизъм, обхващащ всички нива на управление.

Изпълнението на ЦПЕ е ангажимент на всички ангажирани държавни структури. То се следи периодично и отчита от Подгрупа „ЦПЕ“, която подготвя становища и ги представя за одобрение на Съвета по европейските въпроси чрез РГ 31 „Европа 2020“. Одобрените становища се предоставят на експертите от дирекция „Информационни технологии“ в

МТИТС, които участват в Подготвителната Работна група и в Групата на високо ниво по ЦПЕ към Европейската комисия. Оттам на европейско ниво се задейства европейския механизъм на управление на ЦПЕ:

Таблицата, по която ще се отчита изпълнението на задачите по ЦПЕ е дадена в *Приложение I*.

V. Управление и контрол

Механизмът на управление, координация и контрол на Програмата е част от националния координационен механизъм по въпросите на ЕС. С Решение на 230-то заседание на Съвета по европейски въпроси (СЕВ) от 17 януари 2011 г. СЕВ одобрява създаването на подгрупа към Работна група № 31 „Европа 2020“ с цел координиране на работата, свързана с изпълнението на дейностите по Цифровата програма на Европа, с водещо ведомство Министерство на транспорта, информационните технологии и съобщенията и съ-председател Министерство на финансите. Секретариатът на подгрупата да бъде в Министерство на транспорта, информационните технологии и съобщенията. Отговарят:

Министерство на транспорта, информационните технологии и съобщенията и Министерство на финансите.

Участници в програмата

Изграждането на ИО изисква специалното внимание на държавните институции. Те трябва да създадат условия за ускоряване на процесите, за активно включване на частния сектор и обществеността при обсъждането на нови нормативни актове, както и за реализирането и контрола.

Държавните институции запазват водеща роля при:

- законодателното уреждане на ИО с минимално регулиране в обществен интерес и с гаранции за правата на гражданите;
- разработването на политика за стимулиране на значимите дейности, както и за реализирането на проекти с общонационално значение;
- участието в междудържавни споразумения за постигане на унифицирана глобална уредба в информационната сфера и борба с международната престъпност.

Държавните институции трябва да насърчават представителите на частния сектор и неправителствените организации да участват в образователни и разяснителни кампании, за осъществяване на обществен контрол в условията на публичност и прозрачност, както и при непосредственото вземане на решения за развитието на различни области на ИО.

В законодателството и в практиката по прилагането му е необходимо ясно да се очертае тенденцията на оттегляне на държавата от осъществяване на политически контрол върху информационната сфера.

Особено важно е държавата да създаде предпоставки за **частния сектор** да предприеме действия за:

- изграждане на технологичните основи на ИО;
- активно участие в процеса на стандартизация.

В процеса на преход към ИО е необходимо да се включи цялата общественост, и по-специално **неправителствените организации** и институции. Тяхната роля е в:

- представянето на проекти и участието в публични дискусии на нормативни актове;
- участието в смесени органи с представители на държавните институции и частния сектор за решаване на значими проблеми на ИО;
- съдействието за осъществяване на образователни проекти и за разясняване на положителните ефекти и рисковете, свързани с приложението на ИКТ;
- предприемането на инициативи за неутрализиране на вредни последици от приложения на ИКТ;
- осъществяването на наблюдение върху изпълнението на програмата.

VI. План за действие по изпълнението

Планът е даден в *Приложение 2* към настоящия документ.

VII. Приложения

1. Таблица на изпълнението на ЦПЕ

2. План за действие „Цифрова България 2015”